

Bihall Tamás

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara szerepe a szakképzésben és a felnőttképzésben

ALAPCÉLOK ÉS IRÁNYVONALAK

A hazai szakképzést a duális képzést támogató új kormányprogram alapján kell újraszervezni. Ezzel összhangban sürgető igény a szakmai követelményrendszer átalakítása is, melyben kiemelkedő szerepet kap a gyakorlati képzés. Az 1214/2010. (X. 12.) kormányhatározat alapján a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara keretmegállapodást kötött a Magyar Köztársaság Kormányával, majd ezt követően részletes megállapodást írt alá a Nemzetgazdasági Minisztériummal az újabb szakképzési feladatok átadására. A megállapodás alapján 125 szakképesítés szakmai tartalomszabályozása került a Kamarához. A megállapodás alapján az alábbi feladatok várhatóak ezekkel a szakképesítésekkel kapcsolatban:

- a szakmai és vizsgakövetelmények gondozása,
- a központi programok felülvizsgálata,
- a szakmai vizsgák vizsgatételeinek és azok értékelési útmutatóinak kidolgozása,
- vizsgaelnöki delegálás a szakmai záróvizsgára, illetve a tagok delegálási jogának átadása az érdekképviseleteknek,
- a szintvizsgák szervezése és koordinálása,
- szakmai versenyek (SZKTV, WordSkills, EuroSkills) szervezése és a felkészülést előkészítő bizottság működtetése,
- közreműködés a pályaválasztási és tanácsadási rendszer feladataiban.

A már korábban átvett 26 szakképesítés mellé újabb 99 államilag elismert szakképesítés került a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara gondozásába. E szakmák képzéséhez kapcsolódó koncepció célja, hogy meghatározza a fejlesztések irányvonalait és útmutatóként szolgáljon a megvalósításhoz. Koncepciónkban fontosnak tartjuk, hogy a változtatások pozitív irányba alakítsák a szakképzést, ezért a különböző területek átvizsgálásával kezdtük meg a munkát. Ennek során a kialakított irányvonalakat és célokat mindvégig szem előtt kell tartani a munka folyamán, hisz ezek adják az új rendszer fő pilléreit. Összesen négy fő irányvonalat határoztunk meg, és ezekhez igazodva hajtjuk végre a módosításokat, változtatásokat.

Ezek a következők:

- A gyakorlati óraszámok növelése és a gazdálkodóknál folyó gyakorlati képzés szerepének jelentős növelése, illetve a magyar szakképzés gyakorlatorientáltságának fokozása.

- A szakmai záróvizsgákon a szakma elsajátításához tartozó kulcskompetenciák értékelésének és mérésének előtérbe helyezése, a szakmai záróvizsga idejének csökkentése és az itt tapasztalható bürokrácia visszaszorítása.
- Az OKJ rendszerének egyszerűsítése és ésszerűsítése úgy, hogy a felhasználói szféra számára átlátható és jól használható legyen. A szakmai tartalmak modernizálása és új technikák, eljárások beépítése a követelményrendszerbe.
- A tanulók gyakorlati képzésében a gazdálkodó szervezetek érdekeltségének és képzési hajlandóságának növelése.

A KAMARA SZAKMAI KONCEPCIÓJÁNAK KULCSELEMEI

a) A módosítani kívánt szakképesítések kiválasztása, differenciálása

Az átvett szakképesítések felülvizsgálata során prioritások alapján állítottunk fel egy sorrendet, hogy mely szakmánál szükséges az azonnali „tűzoltás” és mely szakmánál elég a kisebb volumenű változtatás a szakmai dokumentációkban. Elsősorban azokban a szakmákban kívánunk alapvető módosításokat végrehajtani, amelyekben magas létszám-ban történik beiskolázás és a gyakorlati képzés óraszámja nem kielégítő. Kiemelt figyelmet fordítunk azokra a szakképesítésekre is, amelyek 4-5 modulnál többől épülnek fel. További prioritási szempont, hogy iskolarendszerű vagy iskolarendszeren kívüli-e a képzés, illetve a lemorzsolódás után hány szakmai záróvizsga megszervezése szükséges. E vizsgálat során reális képet kapunk arról is, hogy mely szakmákban nem volt évek óta beiskolázás, és ebből következően szakmai záróvizsga sem.

A szakképesítések szakmai dokumentációjának módosítására vonatkozóan egy egységes koncepciót állítottunk fel, figyelembe véve a szakmánkénti „differenciálás” elvét. Minden szakképesítés tekintetében a szakma specialitásait figyelembe véve próbáljuk meghatározni a kötelezően előírt minimális óraszámot. Mindezek mellett szem előtt tartjuk azt is, hogy a felnőttképzésre, illetve az iskolarendszerű képzésre is alkalmazhatóak legyenek az előírt követelmények.

b) A szakképesítések szakmai dokumentációjának felülvizsgálata

Jelen pillanatban a szakmai és vizsgakövetelmények, illetve a központi programok nem alkalmasak arra, hogy a gyakorlatorientált szakmatanulás alapjául szolgáljanak. Meggondolandó, hogy egyes szakmákat töröljünk vagy beépítsünk más szakképesítésekbe, rész-szakképesítésként.

b1. Az OKJ vizsgálata

Első körben a szakképesítések OKJ-ban elfoglalt helyét volt szükséges megvizsgálni. Fel kellett mérni, hogy egy-egy szakképesítés hány rész-szakképesítésből, elágazásból, illetve ráépülésből áll. Áttekintettük, hogy milyen rokonszakmái vannak, illetve mely szakképesítésekkel van közös modulja. Fontos volt feltüntetni azt is, hogy az egyes szakképesítések mely iskolatípusban oktathatóak, illetve meghatározni azok minimális óraszámait.

b2. A szakmai és vizsgakövetelmények vizsgálata, módosítási területei**Modulok**

A modul a legfontosabb szakmai dokumentációja egy szakképesítésnek. Felülvizsgálandó a benne foglalt bemeneti feltételek realitása. Kiemelten fontos e területen a szakképesítést felépítő modulok számának, tartalmának meghatározása. A modulok száma is maximalizálva lesz, szakképesítésenként legfeljebb hat modulban. Fontos szempont, hogy az azonos szakmacsoporton belül elhelyezkedő szakmák moduljai között biztosított legyen a logikus, könnyű átjárhatóság. Szempont az is, hogy egy szakmacsoporton belül alakuljanak ki közös modulok, illetve történjen meg a jelenlegiek felülvizsgálata is.

Szakmai tartalmak

Fontosnak tartjuk, hogy a jelenleg elavult technikákat, technológiákat, műveleteket, eljárásokat tartalmazó szakmai és vizsgakövetelmények új és korszerű szakmai tartalommal töltszék fel, az elavult ismeretanyagot pedig töröljük.

c) A központi programok módosítása

A központi program a szakképesítések rendkívül fontos szakmai alapidokumentációja. Ezért úgy gondoljuk, hogy a szakmai és vizsgakövetelményekhez hasonlóan jogszabályi rangra kell emelni, illetve kötelező érvényűvé kell válnia a szakképesítéseket oktató képzőintézmények számára. Amennyiben a központi program tökéletesen alkalmas lesz arra, hogy a képzőintézmények számára pontosan előírja az óraszámok kialakítását, akkor a továbbiakban nem lesz szükség a helyi tantervek készítésére és használatára. Célunk egy „termelésbe integrált” szakképzés pedagógiai modelljének összeállítása.

AZ ÚJ KÉPZÉSI RENDSZERT SEGÍTŐ INTÉZKEDÉSEK**Együtműködések kialakítása**

Az új rendszer csak akkor működhet hatékonyan, ha a szakképzés minden egyes szereplője pozitívan tekint a változások elé. Célunk, hogy minél szélesebb körben megismertessük a rendszert.

A szakmai vizsgáztatás rendszerének átalakítása, fejlesztése, működtetése

A jelenlegi modulrendszerű és kompetencia alapú országos vizsgarendszert az eddigi tapasztalatok és a különböző szakmai vizsgáztatásban érintettek szakmai véleményei, észrevételei alapján módosítani, ésszerűsíteni és főleg használhatóvá kell fejleszteni.

Modulok átrendezése a szakmai tudás méréséhez

A szakmai modulokat és azok tartalmát csökkenteni kell és összevonni, és ezzel 2 napra csökkenteni a vizsganapok számát. Abban az esetben, ha a szakmai vizsgakövetelmény

előírásai 2 vizsganap alatt indokoltan nem teljesíthetőek, akkor is csak legfeljebb 3 nap fordítható a szakmai mérések elvégzésére. A modulokat úgy kell felépíteni, hogy alkalmasak legyenek a közbülső részeredmények mérésére, illetve az igazolás alapján a modulok legyenek beszámíthatóak a szakmai vizsgába az eredményes modulzáró vizsgát követően.

Az átalakított vizsgaszerkezet bevezetése

A maximális vizsgaidőt 2 napra és 6 modulra (vizsgarészre) kell csökkenteni, vizsgarészenként maximum 4 feladattal (írásbeli, interaktív, gyakorlati, szóbeli tevékenység). Szakképesítésenként legfeljebb 12 vagy 24 feladat lehessen, és ebből 1 nap legyen az írásbeli és/vagy interaktív vizsgatevékenység, 1 nap pedig a komplex gyakorlati vizsgatevékenység, illetve a szóbeli vizsgatevékenység mérése. Amennyiben a szakmai és vizsgakövetelmény nem teszi lehetővé a mérést 2 nap alatt, úgy a vizsgabizottság hozzájárulásával legfeljebb 3 nap alatt lehetne a szakmai vizsgát lebonyolítani.

Az új vizsgáztatási szerkezetet és eljárást, valamint a jogszabályi módosításokat az elfogadásukat követően leghamarabb 2011 októbere után lehetséges bevezetni a felnőttképzésben indított szakmai vizsgáknál. Ezeket megelőzően zajlanak az új típusú modulzáró vizsgák, melyek eredményes teljesítése a szakmai vizsgára kerülés feltétele. A régi modulrendszerű SZVK-k alapján lefolytatott képzéseknél még a régi vizsgakövetelmény alapján kell teljesíteni a szakmai vizsgát. Az iskolai rendszerben 2013-tól lehetne alkalmazni a módosított vizsgarendszert, a kamarai szakképesítések esetében a szintmérő vizsgák eredményeinek a végső eredménybe történő beszámításával. Ezt a beszámítást előbb is be lehet vezetni, amennyiben adottak a feltételek és elkészült a módosítás. A pótló, javító vagy valamilyen egyéb ok miatt még folyamatban lévő képzéseknél 2014-ig kell lebonyolítani a szakmai vizsgákat a jelenleg érvényes SZVK-k alapján.

A szakmai változtatással járó egyéb kötelező módosítások

A fent megnevezett módosítások alapvető változtatásokat igényelnek az alábbi területeken:

Tankötelezettség

Javasoljuk, hogy a jelenleg 18 éves korig tartó tankötelezettség csökkenjen 16 éves korra.

Jogszabályi harmonizáció

A szakmai koncepcióban meghatározott változások természetesen maguk után vonják a jogszabályi módosításokat, így elengedhetetlen, hogy a jelenleg hatályos törvények, jogszabályok, illetve rendeletek igazodjanak az új képzési rendhez. Azért is tartjuk fontosnak ezeket a módosításokat, mert számos olyan jogszabályi passzussal találkozunk, amelyek

nem egyértelműek. Jelenleg vannak olyan fogalmak, amelyek nem tisztázódtak megfelelően, így félreértésre adhatnak okot a gyakorlati foglalkoztatás területén. Ennek alapján a szakképzést érintő jogszabályok módosítása ajánlott.

A finanszírozást érintő javaslatok

A saját munkavállalók számára megszervezett képzés ösztönzése érdekében a kapcsolódó költségek és a gyakorlati képzési költségek elszámolhatósága legyen független egymástól. Az 1,5 százalékos szakképzési hozzájárulási kötelezettségből 0,5 százalék mértékéig lehessen elszámolni a saját munkavállalók számára megszervezett képzés költségeit, függetlenül attól, hogy más költségeket milyen mértékben számoltak el.